

Ymateb Llywodraeth Cymru i lythyr Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig Dyddiedig 17 Medi 2025

Bargeinion Dinesig a Bargeinion Twf
Rhanbarthol Cymru.

Isod ceir ymatebion Llywodraeth Cymru i bob un o
argymhellion y Pwyllgor a nodir yn y llythyr dyddiedig 17
Medi 2025 ar Fargeinion Dinesig a Bargeinion Twf
Rhanbarthol Cymru.

Cynnwys

1.	Cyflwyniad.....	3
2.	Argymhellion	4
3.	Casgliadau	11

1. Cyflwyniad

Mae pedair borgen dinesig a borgen twf rhanbarthol yng Nghymru, sef Borgen Ddinesig Prifddinas-Ranbarth Caerdydd; Borgen Ddinesig Bae Abertawe; Borgen Twf y Gogledd a Borgen Twf y Canolbarth.

Sicrwydd Bargeinion Dinesig a Bargeinion Twf:

Mae dau Fwrdd Llywodraeth; Bwrdd Llywodraeth Cymru, a Bwrdd Llywodraeth ar y cyd, sy'n cyfarfod bob chwarter i roi goruchwyliaeth a sicrwydd i Lywodraeth Cymru ar berfformiad yr holl Fargeinion Dinas a Thwf yng Nghymru.

2. Argymhellion

Bargen Twf y Gogledd

Wedi'i llofnodi yn 2020, mae Bargen Twf Gogledd Cymru 15 mlynedd, dan arweiniad Awdurdodau Lleol Gogledd Cymru, wedi cydnabod yr heriau y mae wedi'u hwynebu wrth gyflawni'r Fargen dros y pum mlynedd cyntaf.

Argymhellion 1 ac 2:

Sicrhau bod Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU yn monitro ac yn cefnogi Uchelgais Gogledd Cymru i gyflawni'r fargen ond hefyd y bydd yr arian cyhoeddus sylweddol a ddyrannwyd i'r Fargen yn creu'r swyddi a'r buddsoddiad a fwriedir;

Nodi sut y byddant yn cefnogi ac yn monitro cynnydd gyda Bargen Twf y Gogledd yn y dyfodol.

Ymateb: Derbynn mewn Egwyddor

1. Mae Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU yn ymgysylltu'n rheolaidd i ddarparu cefnogaeth i'r Swyddfa Rheoli Portffolio ac Uchelgais Gogledd Cymru wrth gyflawni'r Fargen. Cynhelir cyfarfodydd misol a chwarterol fel rhan o waith goruchwyllo'r Fargen.
2. Mae gwaith o gyflawni'r fargen wedi'i ddatganoli'n llawn i Uchelgais Gogledd Cymru (ANW), sy'n atebol am ei Dangosyddion Perfformiad Allweddol a'i Effeithiau, ond mae'r ddwy lywodraeth wedi ymrwymo'n llawn i ddarparu'r amgylchedd a'r cymorth i alluogi ANW i gyflawni. Mae'r gefnogaeth a'r arweiniad yn cynnwys:
 - a. Adolygiad a diweddariadau prosiectau rheolaidd ar lefel weithredol
 - b. Mynediad at gymorth arbenigol, er enghraifft gwaith ar y cyd â thîm Eiddo Llywodraeth Cymru.
 - c. Hyfforddiant Rheoli Rhaglenni.
3. Mae Bargen Dwf Gogledd Cymru yn cynnal adolygiad sicrwydd annibynnol blynyddol (PAR), y mae Llywodraethau'n ei ddefnyddio fel rhan o'r sylfaen dystiolaeth wrth asesu hyder cyflawni a pherfformiad ariannol.

Argymhelliad 3:

Cynnig eglurder brys ynghylch y cyllid sydd ar gael i Fargen Twf Gogledd Cymru

Ymateb: Derbyn:

4. O dan delerau'r Cytundeb y Fargen Derfynol, cytunodd Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU i ddarparu £120 miliwn yr un o gyllid drwy gydol oes y Fargen. Mae cymeradwyo rhyddhau cyllid y Llywodraeth yn cael ei adolygu'n flynyddol ac yn amodol ar berfformiad y Fargen, a chanlyniad yr Adolygiad Sicrwydd blynyddol annibynnol. Yn ogystal â chyllid y Llywodraeth, mae'r Fargen wedi ymrwymo i sicrhau £750 miliwn ychwanegol o gyllid buddsoddi preifat ac eraill dros y 15 mlynedd.
5. Hyd yn hyn mae Llywodraethau wedi cymeradwyo rhyddhau 3 blynedd o gyllid blynyddol i'r Fargen ac wedi sicrhau bod digon o gyllid i dalu ymrwymadau Bargaen Twf Gogledd Cymru gyda chronfeydd wrth gefn sylweddol o fewn cyfrifon y fargen.
6. Yn ystod y ddwy flynedd ddiwethaf, canfu'r Adolygiad Sicrwydd blynyddol annibynnol fod amheuan a ellid cyflawni'r prosiect/rhaglen yn llwyddiannus ac roedd problemau mawr yr oedd angen eu datrys. O ganlyniad i'r asesiadau hyn, a diffyg gwariant gan y Fargen, cytunodd y ddwy lywodraeth na ellid rhyddhau'r cyllid blynyddol ar yr adeg honno.
7. Mae Llywodraeth Cymru yn parhau i weithio ochr yn ochr â'r Fargen a'i phartneriaid ar ei gofynion cyllido ar gyfer y dyfodol, gan ddiogelu'r pwrs cyhoeddus, a sicrhau bod Bargaen Twf Gogledd Cymru yn cyflawni'r buddsoddiad a'r effaith yr ydym i gyd wedi ymrwymo iddo.

Argymhelliad 4.

Archwilio pa wersi y gellir eu dysgu o fethiant prosiect Trawsfynydd ac effaith hynny ar y Fargen.

Ymateb: Derbyn:

8. Mae Bargaen Twf Gogledd Cymru yn Bortffolio o brosiectau a reolir gan y Fargen. Mae Llywodraeth Cymru yn croesawu'r camau a gymerwyd yn ddiweddar gan y Fargen i adolygu ei phortffolio a chreu rhestr wrth gefn i alluogi ymateb cyflymach rhag ofn na fydd prosiect yn symud ymlaen neu na fydd yn symud ymlaen o fewn oes y Fargen, fel prosiect Trawsfynydd.

Bargaen Ddinesig Prifddinas-Ranbarth Caerdydd

Creu Swyddi Prifddinas-Ranbarth Caerdydd

Argymhelliad 5:

Dylai Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU weithio gyda Phrifddinas-Ranbarth Caerdydd a Trafnidiaeth Cymru i sicrhau bod targedau creu swyddi clir ar gyfer rhannau'r Metro a Chronfa Fuddsoddi Ehangach y Fargen Ddinesig.

Ymateb: Derbyn

9. Mae Cronfa Fuddsoddi Bargaen Ddinesig Prifddinas-Ranbarth Caerdydd (CCRCD) yn gronfa gwerth £1.229 biliwn sy'n cynnwys swm o £734 miliwn wedi'i ddyrannu ymlaen llaw i'r Prosiect Metro a £495 miliwn i'r Gronfa Fuddsoddi Ehangach (WIF). Mae'r prosiect Metro yn rhaglen Llywodraeth Cymru sy'n ddarostyngedig i'w threfniadau llywodraethu ei hun.
10. Ar wahân, Prifddinas-Ranbarth Caerdydd sy'n gyfrifol am gyflawni canlyniadau ar gyfer elfen WIF y CCRCD. Mae gan Lywodraeth Cymru hefyd gyfrifoldebau Swyddog Cyfrifyddu ar gyfer y Gronfa hon. Mae'r Fframwaith Penawdau'r Telerau a Sicrwydd ar gyfer y WIF sy'n bodoli yn pennu metrigau ar gyfer y CCRCD y cytunwyd eu bod yn gyraeddadwy pan gytunodd Llywodraeth y DU, Llywodraeth Cymru a deg arweinydd Prifddinas-Ranbarth Caerdydd ar Fargen Ddinesig Prifddinas-Ranbarth Caerdydd yn 2016. Mae hyn yn cynnwys creu 25,000 o swyddi newydd.
11. Mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod pryderon y Pwyllgor. Os yw Prifddinas Ranbarth-Caerdydd o'r farn nad yw'r metrig swyddi, a'r metrig buddsoddi sector preifat o £4bn, fel y'i codwyd gan y Pwyllgor, bellach yn gyraeddadwy ar gyfer elfen WIF y Fargen dros ei hoes, bydd y Llywodraeth yn gweithio ar y cyd â Phrifddinas-Ranbarth Caerdydd i ystyried a chytuno ar fetrigau diwygiedig. Bydd y Llywodraeth, trwy'r trefniadau llywodraethu sefydledig ar gyfer y CCRCD, sy'n cynnwys adrodd yn chwarterol am gynnydd, yn gweithio i geisio gwybodaeth fanylach.

Argymhelliad: 6

Sicrhau bod Prifddinas-Ranbarth Caerdydd yn monitro cyhyd ag y gall lle mae swyddi'n cael eu creu er mwyn sicrhau nad ydynt yn ffafrio neu'n esgeuluso gwahanol rannau o'r Rhanbarth yn anghymesur ar ddamwain.

Ymateb: Derbynn mewn Egwyddor

12. Mae Prifddinas-Ranbarth Caerdydd yn darparu data am swyddi i Lywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru fel rhan o'r trefniadau llywodraethu parhaus. Mae hyn yn cynnwys dadansoddiad ar draws swyddi uniongyrchol, anuniongyrchol a swyddi adeiladu a grëwyd, ynghyd â phrentisiaethau, swyddi wedi'u diogelu a chyflogaeth i raddedigion. Bydd y Llywodraeth yn gweithio gyda Phrifddinas-Ranbarth Caerdydd i geisio rhagor o fanylion i gefnogi, lle bo hynny'n bosibl, gwell tryloywder ar ble ar

draws ardal y Rhanbarth neu'r Awdurdod Lleol y mae'r swyddi hyn, a bod y wybodaeth hon yn cael ei hadrodd yn rheolaidd.

Prifddinas Ranbarth-Caerdydd: Aberddawan

Argymhelliad: 7

Ceisio eglurhad gan Brifddinas-Ranbarth Caerdydd ynghylch yr amcangyfrif diweddaraf o gyfanswm costau datblygu prosiect Aberddawan, gan gynnwys o ble maent yn gweld y buddsoddiad hwn yn dod, a rhannu'r wybodaeth hon gyda'r Pwyllgor.

Ymateb: Derbyn

13. Ein dealltwriaeth yw bod y £38m o arian CCRCD a ddyrannwyd ar gyfer safle Gorsaf Bŵer Aberddawan ar gyfer caffael, dymchwel ac adfer rhannol yn unig, gyda chynlluniau i geisio buddsoddiad gan y sector preifat i sicrhau bod y safle yn cyrraedd ei lawn botensial ac yn cyflawni uchelgeisiau rhanbarthol a chenedlaethol. Mae'r gwaith dymchwel yn mynd rhagddo ac mae Uwchgynllun pellach yn cael ei ddatblygu.
14. Mae Prifddinas-Ranbarth Caerdydd yn darparu gwybodaeth am gynnydd a chostau mewn perthynas â safle Gorsaf Bŵer Aberddawan drwy'r trefniadau adrodd chwarterol, a sefydlwyd fel rhan o'r trefniadau Llywodraethu ar gyfer CCRCD. Yn ogystal â hynny, mae swyddogion Llywodraeth Cymru yn cwrdd yn rheolaidd ac yn derbyn diweddariadau'n uniongyrchol gan CCR Energy Limited, sydd wedi'i sefydlu i fod yn berchen ar, ac arwain y gwaith o ddymchwel, adfer a datblygu'r safle yn y dyfodol.

Argymhelliad: 8

Monitro'r gwariant ar Aberddawan yn ofalus i sicrhau'r gwerth gorau am arian ac nad yw'r prosiect yn dod yn fenter gwastraffus sy'n amsugno arian cyhoeddus heb reolaeth neu'n un sy'n taflu arian da ar ôl arian drwg.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

15. Mae Prifddinas-Ranbarth Caerdydd yn gweithredu'n annibynnol yn ei benderfyniadau buddsoddi, a mater i Brifddinas-Ranbarth Caerdydd yw sicrhau'r gwerth gorau am arian drwy drefniadau Llywodraethu a Bwrdd Buddsoddi Cyd-bwyllgor Corfforedig De-ddwyrain Cymru ei hun, fel Corff Atebol ar gyfer CCRCD. Fel uchod, drwy'r trefniadau adrodd chwarterol, mae Prifddinas-Ranbarth Caerdydd yn darparu gwybodaeth ariannol a chyflenwi lefel uchel i Lywodraethau'r

DU a Llywodraethau Cymru ar draws eu portffolios Rhaglenni a Phrosiectau gan gynnwys rheoli risg ac adrodd ar fetrigau.

Bargen Ddinesig Bae Abertawe

Argymhelliad: 9

Barn Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU ar yr amodau gwahanol sydd gan gytundebau Bae Abertawe a Phrifddinas Ranbarth Caerdydd ac unrhyw ystyriaethau posibl ynghylch hyn yn y dyfodol

Ymateb: Derbyn

16. Mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod mai o dan wahanol gynlluniau Llywodraeth y DU y cytunwyd ar Fargen Ddinesig Bae Abertawe a Bargen Ddinesig Prifddinas-Ranbarth Caerdydd, ac felly bod ganddynt delerau a strwythurau llywodraethu gwahanol. Ymrwymwyd yr holl gyllid cyfalaf ymlaen llaw ar gyfer Bargen Bae Abertawe, a lofnodwyd yn 2017, a diffiniwyd portffolio o brosiectau yn glir o'r cychwyn cyntaf.

Argymhelliad: 10

Safbwynt Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU ar effaith chwyddiant ar Fargen Ddinesig Bae Abertawe, a'r tair borgen arall yng Nghymru, gan gynnwys unrhyw gyllid ychwanegol y gallent ei gyflenwi neu fesurau lliniaru y gallent eu gwneud i dargedau cyflawni.

Ymateb: Derbyn

17. Mae Llywodraeth Cymru yn ymwybodol iawn o'r pwysau chwyddiant sy'n effeithio ar waith cyflawni Bargeinion Dinesig a Thwf ledled Cymru. Yn achos Bargen Ddinesig Bae Abertawe, mae rhan fwyaf o gyllid Llywodraeth Cymru ar gyfer y fargen dros y tymor 15 mlynedd wedi ei gyfrannu ar ddechrau'r tymor hwnnw.

Bargen Twf y Canolbarth

Argymhelliad: 11

Nodi unrhyw safbwyntiau sydd gan y llywodraethau ar y penderfyniad i beidio â throsglwyddo rheolaeth Bargen Twf Canolbarth Cymru i'w Chyd-bwyllgor Corfforaethol.

Ymateb: Derbyn

18. Mae datblygu economaidd, trafnidiaeth a chynllunio defnydd tir wedi'u halinio yn y Cyd-bwyllgorau Corfforedig, sy'n rhoi cyfle i gyfuno adnoddau ac ystyried a manteisio ar ryngddibyniaethau y swyddogaethau hyn ar raddfa ranbarthol. Gyda'r

uchelgais iawn, rydym yn dal i fod o'r farn y gall Cyd-bwyllgorau Corfforedig ddod yn ganolbwynt ar gyfer sicrhau llesiant economaidd rhanbarthol yn gyflym.

19. Mater i bob Cyd-bwyllgor Corfforedig yw adlewyrchu sut maent yn diwallu anghenion ac uchelgeisiau lleol ar y cyd o fewn eu meysydd cyfrifoldeb. Rydym wedi croesawu'r ffaith fod Cyd-bwyllgorau Corfforedig De-ddwyrain a Gogledd Cymru yn datblygu eu gweithgarwch datblygu economaidd ymhellach trwy 'godi a symud' eu bargeinion dinesig neu dwf i fecanwaith y Cyd-bwyllgorau Corfforedig. Mae Cyd-bwyllgor Corfforedig y De-orllewin yn ystyried gwneud hynny, ac mae Cyd-bwyllgor Corfforedig Canolbarth Cymru yn creu aliniadau dyfnach.

Argymhelliad: 12

Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU i fonitro'r dull llywodraethu gwahanol hwn ar gyfer Canolbarth Cymru o'i gymharu â'r tair borgen arall i weld a oes unrhyw fanteision neu anfanteision clir rhwng y dulliau.

Ymateb: Derbyn

20. Mae'r ddwy Lywodraeth yn mynnu bod gan bob Borgen strwythurau llywodraethu da ar waith i ddarparu sicrwydd ar weinyddiaeth effeithiol ac effeithlon y Fargen. Rydym yn parhau i fonitro'r trefniadau llywodraethu cymharol ar gyfer pob un o'r Bargeinion Dinesig a Thwf a sut mae'r rhain yn cyd-fynd â'u Cyd-bwyllgor Corfforedig priodol.
21. Nid yw Borgen Twf De-orllewin Cymru eto wedi dewis uno eu Borgen Ddinesig yn ffurfiol â mecanwaith Cyd-bwyllgor Corfforedig.

Argymhelliad: 13

Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU i sicrhau bod yr heriau unigryw sy'n wynebu Borgen Twf Canolbarth Cymru, megis amrywiaeth economaidd a mynediad at fuddsoddiad sector preifat fel yr amlinellwyd yn eu tystiolaeth, yn cael eu hystyried mewn unrhyw waith parhaus gyda'r ddwy lywodraeth a'r gefnogaeth a gynigir ganddynt i'r Fargen.

Ymateb: Derbyn

22. Yng Nghanolbarth Cymru, mae'r partneriaid rhanbarthol wedi sefydlu Cyd-bwyllgor rhwng yr awdurdodau lleol priodol (gyda seilwaith ategol ychwanegol sy'n cynnwys Bwrdd Cyngori Economaidd a Bwrdd Rheoli dan arweiniad y sector preifat sy'n cynnwys uwch swyddogion) at y diben hwn ac i gyflawni'r swyddogaethau angenrheidiol.

23. Mater i'r partneriaid lleol fu penderfynu ar union natur y gwaith llywodraethu. Mae effeithiolrwydd y trefniadau llywodraethu rhanbarthol yn cael ei adolygu fel rhan o'r adolygiadau sicrwydd rheolaidd a gynhaliwyd (trwy PARs) a byddwn yn parhau i fonitro'n rheolaidd, gan gynnwys unrhyw argymhellion y maent yn eu gwneud yn hyn o beth.

Argymhelliad: 14

Dylai Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru weithio gyda'r pedair borgen twf i sicrhau bod gwersi'n cael eu dysgu a bod arferion gorau'n cael eu rhannu i gefnogi'r bargeinion wrth bontio rhwng newidiadau arweinyddiaeth wleidyddol.

Ymateb: Derbyn

24. Mae Llywodraeth Cymru yn annog pob Borgen i ymgysylltu â'i gilydd i rannu dysgu ac arferion gorau.
25. Mae pob Borgen yn ymgysylltu â Hyb Sicrwydd Integredig Cymru, sef y corff arweiniol yng Nghymru sy'n cynnal Adolygiadau Sicrwydd ar Fargeinion Dinesig a Thwf yng Nghymru.
26. Dros y pum mlynedd diwethaf mae Swyddfa Datblygu Prosiectau Llywodraeth Cymru wedi cynnal digwyddiadau rhwydwaith ar gyfer partneriaid yn y sector cyhoeddus, gan gynnwys Bargeinion, i rannu profiad ac arferion gorau ar fabwysiadu a chymhwyso Methodoleg Achos Busnes Gwell.

3. Casgliadau

27. Y sefydliadau rhanbarthol perthnasol sydd â'r cyfrifoldeb o gyflawni'r Bargeinion Dinesig a Thwf.
28. Fel cyllidwyr, mae Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU yn mynnu bod gan bob Bargaen strwythurau llywodraethu cryf i ddarparu sicrwydd ar oruchwyliaeth effeithiol a gweinyddu cyllidol y Bargeinion.
29. Mae gan Lywodraeth Cymru swyddog arweiniol rhanbarthol ar gyfer pob Bargaen Ddinesig a Thwf sy'n cynnal cyswllt rheolaidd, ffurfiol ac anffurfiol i gefnogi ac ymateb i newidiadau a fydd yn digwydd dros oes pob un o'r Bargeinion.